

POTYKANIE (67) *sb n*

o oraz a jasne; e z tekstu nie oznaczającego -é.

sg *N* potykani(e) (19). ◇ *G* potykaniã (5). ◇ *D* potykaniu (28). ◇ *A* potykani(e) (3). ◇ *I* potykani(e)m (1). ◇ *L* potykaniu (9). ◇ *pl N* potykaniã (1). ◇ *A* potykaniã (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w.

1. *Bitwa, walka; proelium Mącz, Modrz, JanStat; congressus PolAnt, Mącz; certamen Mącz, JanStat, Jan Przyw; collatio signorum Miech; occursus HistAl; bellum, pugna Vulg; acies, certatio, concursus militum, conflictatio, conflictus, coitio militum, decursio, dimicatio, equitum Mącz (66) : Atila [...]* Wojsko z łykowawszy chcąc fortilować nie kazał w połdnie w trąby ku potikaniu trąbić aże ku wieczoru. *MiechGlab* 54, 67; á on [*Aleksander*] z Macedony y z Greki ftał ku potykaniu gotow. *HistAl* G8v; z Machir kxiążętá wyfzli/ y z zábulon íi ktorzy wojsko wiedli ku potykaniu. *Leop Iudic* 5/14, *Iudic* 20/20, 2.*Par* 14/10; *BibRadz* 1.*Mach* 4/12; Turcy obaczywfszy lud przeciw łobie/ chcąc łie wywiedzieć męftwá y łpráwy ich/ wyfłáli małe vffy przeciw im ku potykaniu wywabiáiac ie *BielKron* 309; gdy wyiechály wojská Korytáńskie á Niemieckie ku potykaniu/ vderzyli ná nie Turcy wielkim pędem *BielKron* 309v, 72v, 202v, 245v, 259v, 309 (10); Stat in procinctu acies, Wojsko łtoyi vřzikowane á gotowe ku potykaniu. *Mącz* 54a; Plus sanguinis in ipsa dimicatione factum, Więcey łie krwie w potykaniu rosłało. *Mącz* 367b, 19c, 49d [2 r.], 74b, c, 104d (14); Dobrze teź áby pokęfu czego ziedli [rycerze] przed potykaniem *BielSpr* 16v; Wojsko głowne gdy Turcy łtanowią ku potykaniu co nalepfze Męże ná czoło wyftáwiá *BielSpr* 55, 15 [2 r.], 40v, 68, 69; Angreifen. Potykánie vczyniíc. Aggredi. Congredi armis. *Calag* 20a.

potykanie z kim (3): Iako Porus krol Indiyłki z wozy/ z Rycerftwem y ze Słómi łwemi ciágnął ku potykaniu z Alexandrem. *HistAl* G8. Cf »potykanie z nieprzyjacielem«.

potykanie czyje [*w tym: G sb i pron* (2), *pron poss* (1)] (3): Pytał nas Krol Kuchin trzebáli nam pomocy przeciw nieprzyiacielom Maurom/ zá tołmy mu dźiękowáli á powiedzieli że nie trzebá/ wiemy dobrze iuź łpołob ich potykánia *BielKron* 454; *Mącz* 445c; Prawdá iź było waźne potykánie łozuego: ále waźnieyfze ręce Moyzełzowe do Pána Bogá vftáwicźnie [...] podnołzone. *PowodPr* 20.

W połączeniach szeregowych (5): Ktemu roty konnych z łykowáne w rzędy/ y bitwy łthácźáne y pothykánia z obu łtron: Przytym łtaczánie hárcow z tarczami y wielką moc drzewiec/ [...] było widáć. *BibRadz* 2.*Mach* 5/3; *KwiatKsiąź* P3v; Praelium, Bitwá/ porázká/ potykánie. *Mącz* 318b, 220c; *SkarŻyw* 244.

W charakterystycznych połączeniach: potykanie nierowne, okrutne, z obu stron; potykanie uczyniíc; potykanie na łodziach; potykánia czas, sposob; potykánia czekać; do potykánia napominać; ku potykaniu ciágnąc, iść (2), *ordynek miewać, połóżyć się, (ma) przyść (przyszło)* (3), *sprawić się, stanowić (szykować, wieść) wojsko* (3), *szykować się na ufce, trąbić* (2), *uderzyć, upominać, miejsca wybierać, chorągwie wyłóżyć, wywabiáć [kogo]* (2), *zbudzać lud, nie zruszać się; ku potykaniu chciwy, gotow(y)* (2), *uszykowany; ku potykaniu wyjechały wojska.*

Wyrażenia: »męźne potykánie« (1): gdy huffy łwe iuź łpráwione obiezdźał [*Hieronim Łaski*]: do męźnego ie potykánia nápominał [*ad praelium fortiter ineundum hortaretur*] *ModrzBaz* 115v.

»potykanie z nieprzyjacielem, nieprzyjacielskie« [szyk 2:1] (2:1): [warcabów granie] zamyka włobie iakoby iaką bitwe/ y nieprzyiaćielkie ścieranie á potykanie *KwiatKsiąż* P3v; Status dies cum hoste, Nárzeczony/ vmowiony czás potykánia z nieprzyjacielem. *Mącz* 417c; *BielSpr* 8v.

»śmiałe potykanie« (1): *Symphoniacus*, *Unde Symphoniaci ferui*, *Gracze/ Pifzczkowie/ Trębácze* którzy ná namorskich oboziech lub pieniem rozmáytym ku podce á smiałemu potykánium nápomináją. *Mącz* 436d.

»wojenne potykanie« (1): *Praeliars pugnae*, *Woyenne potikánie*. *Mącz* 318c.

Szeregi: »bitwa, (i) potykanie« (3): *Neque pugnas narrat, neque cicatrices suas ostentat*, Nie powieda nic o íwych bitwách y potykánium/ áni íwowych blizn vkázuye. *Mącz* 445c, 130c [2 r.]. [Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.]

»potka a potykanie« (1): *Mącz* 436d cf »śmiałe potykanie«.

»wojna i potykanie« = *bellum et certamen JanStat*, *JanPrzyw* (3): áby ítroná przeciwko ítronie zá boiáźnią karánia względem ninieyszéy zgody niezruśzáá íie ku woynam y potykánium [ad bella et praelia *JanStat* 899]/ [...] vftáwiamy [...] *SarnStat* 1114, 8, 889.

Przen (1) :

[potykanie z kim: gdzie też oobliwa łáfká Boża/ grzechy odpułzczáiąca/ [...] y przeciwko ofátátniemu z Szátánem potykánium potwierdzáiąca/ [...] dána bywa. *HerbOdpow* Mm5v.]

potykanie czyje (1): *KrowObr* 49v cf *W porównaniu*.

[*W przeciwstawieniu*: »pojednanie ... potykanie«: *bellum pax rursum incerta haec fitu postules*. [...] nie mozełz tám rzádu tzninć/kędy ítátek nie moze być/ bo w miłóci ty fá przykroćci/ krzywdy/ niewierzenia/ nieprzyiaźni będzie oto poiednánie/ á wnet znowu potykánie *TerentMatKęť* Rv.]

W porównaniu (1): to potykánie iego [*Chrystusa w Ogrojcu*] ták było ciężłkie y ítráíliwie/ że też krwawy pot zniego na ziemię płynął *KrowObr* 49v.

a. *Walka dwóch uzbrojonych przeciwników, jeden przeciw jednemu, pojedynek, turniej; monomachia, pugna* *Mącz*; *conflictum Modrz* (8) : *Monomachia*, *Potykanie tákowe/ gdy íie dwa a dwa potykáją*. *Mącz* 230c; *Descendere in harenam*, *Wyyecháć ná hárc/ albo ná plác ku potykánium*. *Mącz* 370d, 478b.

potykanie czyje (1): *ModrzBaz* 111v cf *W połączeniu szeregowym*.

W połączeniu szeregowym (1): żeby też gonitwy zá tarczą/ y potykánie kiryśników/ y infze tákowe ćwiczenia ípráwowáli [młodzi ludzie]/ bez ktorego naczynie/ by nalepłze/ nic nieważy. *ModrzBaz* 111v.

Zwrot: »zabić w potykaniu« (1): *Antaeus, Gigas Neptuni ex terra filius*, Mąż którego *Hercules* zábił w potykánium w *Libii*. *Mącz* 11a.

Wyrażenie: »potykanie z koni« (1): *Hippomachia*, *Bitwá á potikánie z koni* *Gonienie ná oftre*. *Mącz* 156c.

Szeregi: »bitwa a potykanie« (1): *Mącz* 156c cf *Wyrażenie*.

»potykanie a turniejowanie« (1): *Decursorium*, *Plác potykánia/ á turnieyowánia*. *Mącz* 74c.

2. *Spotykanie; coetus, coitio, occursus, offensus, obviam itio Cn* [kogo gdzie] (1) :

Wyrażenie: »potykanie w drodze« (1): Aby fie káždy ták ná ftánowiłkach fwoich/ iáko w mieście/ [...] tákże y w potykániu ieden drugiego w drodze/ ná moście/ spokoynie ieden przeciw drugiemu záchował *SarnStat* 16.

Synonimy: **1.** *bicie, bitwa, bojowanie, walka, wojna; a. bicie, harc, harcowanie, monomachija, pojedynek, szranki, turniej, turniejowanie.*

Cf **POTKA, 1. POTYCZKA, POTYKAĆ, POTYKAĆ SIĘ**

MN